

kojemu treba pripisati čast da ju je izumio, nazvao ju je i dijalektikom. Tim su se imenom služili Sokrat, Euklid i svi euklidovci, Platon i Aristotel, kod kojih smo već prije napomenuli da se nigdje [314] za ovu ili vještinu ili sposobnost ne čita ime logika. Uskoro će prema Platonu biti jasno da dijalektika ili logika nije drugo nego ispravna upotreba ljudskog razuma i kao neki dijalog duše sa sobom samom. Ali neka bude dopušteno dati kratki uvod, koji će nemalo koristiti za ovo istraživanje. 5

Definicija platoničke znanosti [na margini]

Sva škola Zoroastra, najstarijeg od svih mudraca, Kaldejaca, Asiraca, Perzijanaca i Indijaca, sva škola Merkura i Egipćana, sva škola Hebreja i Esena, sva škola Grka, orfika, pitagorovaca i platoničara, čini ljudsku dušu vječnom na obje strane vremena, no ipak tvrdi da je ona potekla od oca razuma u vjekovječnosti; predaja je da je od njega, u skladu s njegovim svojstvom, sa sobom donijela forme svih stvari u njihovoj biti, ali da te forme silaskom u tijelo bivaju tamne i zamagljene, pa se najavama osjetila i nekom objavom potiču na spoznaju vanjskih formi; zatim da se preko njih, okretanjem sebi, <duša> okreće prepoznavanju bitnih formi ; to prepoznavanje nije ništa drugo do neko sjećanje. I zato je vjerovala i potvrđivala da su sva naša znanja sjećanja, tj. oživljavanje samih prijašnjih spoznaja sebe. 10
15
20

Znanosti kod Aristotela [na margini]

A Aristotel koji je htio da se čini, da se učenjima suprotstavio, ne samo Platonu, nego i svim starima kojima je mogao, čini se da ljudsku dušu nije izveo od razuma ili neke druge više biti, nego, kao i duše nerazumnih životinja, iz krila materije – osim jedinog razuma, o kojem je rekao da dolazi izvana, ne znam odakle. Za taj razum nitko od njegovih sljedbenika nije mogao dovoljno objasniti koji je, božanski ili ljudski, jedan jedini ili mnoštven; je 25
30